

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов
2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Спеціальність 8.02020401 «Музичне мистецтво»

Освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»

Інститут мистецтв

2014 – 2015 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» спеціальності 8.02020401 «Музичне мистецтво» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр».

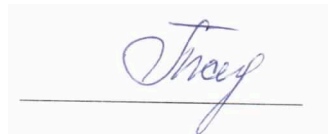
Розробник:

Гаркуша Людмила Іванівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «25» грудня 2014 року № 5.

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

Т.М. Пляченко

ЗМІСТ

I. Пояснювальна записка	4
II. Опис предмета навчальної дисципліни	7
III. Тематичний план навчальної дисципліни	8
IV. Програма навчального курсу	8
V. Навчально-методична карта дисципліни	10
VI. Завдання для самостійної роботи студента	10
VII. Система поточного й підсумкового контролю	11
VIII. Розподіл балів за темами змістових модулів.....	13
IX Методи навчання	13
X. Методичне забезпечення курсу	14
XI. Вимоги до підсумкового модульного контролю	14
XII. Орієнтовний репертуар	15
XIII. Рекомендована література	23
Основна література	23
Додаткова література	23

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У професійній підготовці майбутнього викладача музичного мистецтва «Концертмейстерський клас» є однією з фахових дисциплін інструментально-виконавського циклу.

Робоча програма навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» спрямована на методично-практичну підготовку студентів ОКР «Магістр», шляхом упровадження інтегрованого підходу до опанування обсягу знань відповідно до вимог освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики викладача музичного мистецтва.

Основна **мета навчальної дисципліни** – формування концертмейстерської компетентності майбутнього викладача музичного мистецтва та його підготовка до концертмейстерської діяльності у вищих навчальних закладах.

Основні **завдання курсу**:

- 1) забезпечити теоретичну і методичну підготовку студентів до концертмейстерської роботи у ВНЗ;
- 2) накопичити музичний матеріал (пісенний репертуар, вокальні, оперні та інструментальні твори) для проведення різноманітних форм навчальної та позанавчальної діяльності у ВНЗ;
- 3) формувати у студентів концертмейстерські уміння і навички;
- 4) розвивати технічно-виконавські навички студентів (читання нот з аркуша та транспонування, підбір на слух музичного супроводу, ускладнення та спрощення фактури акомпанементу, імпровізування, почуття ансамблю тощо);
- 5) удосконалення й розвиток інтерпретаторських умінь студентів;
- 6) формуванні навичок акомпанування власному співу, ансамблю, хору тощо;
- 7) формувати у студентів готовність вирішувати питання добору та інтерпретації зразків національного та зарубіжного музичного мистецтва, які можна застосовувати у концертмейстерській діяльності у ВНЗ.

Концертмейстерська компетентність майбутнього викладача музичного мистецтва полягає в оволодінні знаннями, уміннями й навичками з дисципліни «Концертмейстерський клас», а також передбачає наявність мінімального досвіду концертмейстерської діяльності, який формується у процесі вивчення інструментальних дисциплін та проходження студентами педагогічної і виконавської практик. У процесі вивчення дисципліни «Концертмейстерський клас» студенти опановують практичні навички акомпанування та імпровізації як одного з видів творчої діяльності викладача музичного мистецтва. Цей вид

фахової підготовки студентів реалізується на заняттях з концертмейстерського класу.

Зміст навчальної дисципліни охоплює широкий репертуарний програмний матеріал (вітчизняну та зарубіжну класику, українські народні пісні, пісні народів світу, старовинні російські романси, українські романси, арії, сучасні пісні українських композиторів). Крім того, вивчення творів спирається на методики науковців та визначних музикантів-виконавців. Вплив на якість навчання відіграють також тісні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами; з основним та додатковим музичними інструментами, теоретичними предметами та шкільною практикою. Такий комплексний підхід забезпечує якість у формуванні професійної самостійності студентів, надає молодим музикантам впевненість в акомпануванні вокальних та інструментальних творів.

Досконале опанування навчального курсу передбачає формування у студентів таких **знань**:

- історії ансамблевого виконавства;
- специфіки добору дидактично доцільного музичного матеріалу для концертмейстерської роботи у ВНЗ;
- методики навчання гри в ансамблі;
- основних стилів, жанрів та форм ансамблевих творів;
- специфічних прийомів та навичок концертмейстерської роботи;
- термінології, яка може зустрітись у концертмейстерській практиці;
- засобів розвитку творчої активності студентів;
- специфіки виконання репертуару, який застосовується у концертмейстерській практиці ВНЗ I-II, III-IV рівнів акредитації.

Формування у студентів концертмейстерських **умінь і навичок**:

- самостійного ознайомлення, вивчення та виконання музичних творів;
- грамотного і вільного читання нотного тексту з аркуша;
- ескізного охоплювання фактури музичного твору;
- транспонування музичного матеріалу з оригінальної тональності у більш зручну для співу;
- поєднування вокальної лінії з акомпанементом;
- підбору на слух акомпанементу та імпровізування на задану мелодію;
- оволодіння прийомами і методами ансамблевої гри.

Принципи навчання у концертмейстерському класі:

- індивідуальний підхід до кожного студента при підборі репертуару та роботі над ним;
- послідовність у навчанні, планування репертуару з поступовим ускладненням;

- використання у процесі навчання кращих зразків класичної, сучасної, народної музики;
- здійснення інтегрованих зв'язків із дисциплінами музично-теоретичного циклу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» студент має опанувати такі *компетенції*:

- музично-педагогічні;
- історико-теоретичні;
- інструментально-виконавські;
- художньо-творчі;
- ансамблеві;
- концертмейстерські.

Вивчення дисципліни «Концертмейстерський клас» завершується складанням заліку у II семестрі.

II. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»

Курс	Галузь знань, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS:</p> <p align="center">1</p> <p>Кількість змістових модулів:</p> <p align="center">1</p> <p>Загальна кількість годин:</p> <p align="center">36</p> <p>Кількість годин на тиждень:</p> <p align="center">1</p>	<p>Шифр та назва галузі знань:</p> <p align="center">0202 «Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва спеціальності</p> <p align="center">8. 02020401 «Музичне мистецтво»</p> <p>Освітньо-кваліфікаційний Рівень:</p> <p align="center">«Магістр»</p>	<p>Варіативна за вибором ВНЗ</p> <p>Рік підготовки: I Семестр: II</p> <p>Аудиторних занять: 14 годин</p> <p>Практичні заняття: 14 годин</p> <p>Самостійна робота: 20 годин</p> <p>Модульний контроль: 2 години</p> <p>Вид підсумкового контролю: залік</p>

ІІІ. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»

V курс								
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семінарських	Практичних	Підсумковий контроль	Самостійна робота
X СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Теоретична і практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи у вищих навчальних закладах								
1.	Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.	12	5			5		7
2.	Закріплення концертмейстерських умінь і навичок.	12	5			5		7
3.	Удосконалення концертмейстерських умінь, необхідних для кваліфікованої роботи майбутніх викладачів музичного мистецтва.	12	4			4	2	6
УСЬОГО		36	14			14	2	20

ІV. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Теоретична і практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи у вищих навчальних закладах

Тема 1. Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів.

Розвиток піаністичних навичок, слухового контролю, використання педалізації з урахуванням характеру, жанру та особливостей музичних творів. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями класичного романсу, українських вокальних творів,

особливостями акомпанементу дитячої пісні, специфіка читання з аркуша сольних та ансамблевих творів.

Література: 1.1; 1.5; 1.7; 1.9; 1.10; 1.11.

Тема 2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок.

Підвищення рівня професійної підготовки майбутніх педагогів – музикантів, розширення їх музичного світогляду, розкриття творчих можливостей кожного.

Розвиток виконавських здібностей. Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера; узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчуття динамічної, ритмічної та художньої цілісності твору. Вміння виділяти головне і другорядне.

У процесі вивчення музичного твору з навчального репертуару ВНЗ – вирішувати завдання загальної організації студентів, розвиток їх самостійності та ініціативності, пропонувати нескладних творів для самостійного вивчення. Виховувати виконавські навички, домагаючись продуманого та яскравого виконання ансамблевого твору. Вивчення дитячого репертуару на заняттях з концертмейстерського класу передбачає опанування сучасних стилів на основі вивчення та осмислення різноманіття ритмічних схем та формул танцювальної музики.

Література: 1.2; 1.3; 1.4; 1.6; 1.9.

Тема 3. Удосконалення концертмейстерських умінь, необхідних для кваліфікованої роботи майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Удосконалення техніки читання нот з аркуша зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування шкільних пісень на 0,5 та 1 тон вверх і вниз. Імпровізація на задану тему зміненням ритмічної основи, фактури. Особливості звуковидобування в творах різних стилів, жанрів, форм. Закріплення навичок виконання пісні під власний супровід. Спрощення та ускладнення фактури акомпанементу, читання з аркуша більш складних за фактурою творів. Гармонізація мелодії з використанням елементів імпровізації, з'єднання одночасно мелодії та акомпанементу.

Література: 1.8; 1.12; 1.14.

**V. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»
ОКР «магістр», I курс, II семестр**

Практичні заняття – 14, самостійна робота – 20, ПМК – 2. Разом – 36

Модулі	Змістовий модуль 1		
Назва модуля	Теоретична і практична підготовка студентів до концертмейстерської роботи у вищих навчальних закладах		
Кількість балів за модуль	187		
Заняття	5	5	4
Теми занять	Тема 1. Формування концертмейстерських навичок під час роботи над музичними творами різних жанрів, форм, стилів	Тема 2. Закріплення концертмейстерських умінь і навичок	Тема 3. Удосконалення концертмейстерських умінь, необхідних для кваліфікованої роботи майбутніх викладачів музичного мистецтва
Відвідування	2,5	2,5	2
Робота під час занять	50	50	40
Самостійна робота	5	5	5
Види поточного контролю	Модульне контрольне прослуховування – 25 балів		
Усього 187 балів. Коефіцієнт 1, 87			

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№	Зміст завдання	К-сть годин	Літера-тура	Академічний контроль	Бали
1	Тема 1. Засвоєння професійних навичок акомпанементу, ознайомлення з фактурними особливостями акомпанементу дитячої пісні, специфікою читання з аркуша сольних та ансамблевих творів.	7	Ноти	Прослуховування	5
2	Тема 2. Розвиток виконавських здібностей. Оволодіння навичками ансамблевої гри: вміння слухати свого партнера, узгоджувати з ним виконання твору в єдиному темпі, вміння швидко орієнтуватися в нотному тексті. Відчувати динамічну, ритмічну та художню цільність твору, вміння чути головне і другорядне.	7	Ноти	Прослуховування	5
3	Тема 3. Удосконалення техніки читання нот з аркуша зі складним ритмом, модуляцією. Транспонування шкільних пісень на 0,5 та 1 тон вгору і вниз. Спрощення фактури акомпанементу, або ускладнення. Імпровізація на задану тему, змінюючи ритмічну основу, фактуру. Закріплення виконавських навичок, знання особливостей звуковибудування в різних творах.	6	Ноти	Прослуховування	5
	Усього	20			15

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення магістрантів з навчальної дисципліни «Концертмейстерський клас» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи балів.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

№	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Одиниць	Усього
1	Відвідування практичних Занять	0,5	14	7
2	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3	Модульне контрольне прослуховування	25	1	25
4	Самостійна робота	5	3	15
5	Усього			187

Підсумковий рейтинг - 187 балів
Коефіцієнт – 1,87

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів з дисципліни «Концертмейстерський клас» застосовують такі **методи:**

- *усного контролю* (індивідуальне прослуховування, академічний концерт основної програми та професійного репертуару. Співбесіди).
- *самоконтролю*: уміння самостійно проаналізувати, оцінити виконання творів програмового репертуару, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Критерії оцінювання
90 – 100	«Відмінно»	A	Студент виявив відмінне володіння музичним інструментом, високий рівень виконавської техніки та інтерпретаційних умінь, бездоганно виконав твори екзаменаційної програми відповідно до програмових вимог з основного музичного інструменту.
82 – 89	«Добре»	B	Студент виявив добрий рівень володіння музичним інструментом та успішно виконав твори екзаменаційної програми з дотриманням авторського тексту та інтерпретаційного плану з незначними технічними огріхами.
75 – 81	«Добре»	C	В загальному вірне відтворення нотного тексту творів програми з певними текстуальними помилками. Студент виявив належний рівень інструментально-виконавської техніки.
69 – 74	«Задовільно»	D	Студент виявив достатній рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми, але допустив кілька суттєвих текстуальних помилок.
60 – 68	«Задовільно»	E	Рівень володіння музичним інструментом та знання творів екзаменаційної програми задовольняє мінімальні вимоги з навчальної дисципліни.
35 – 59	«Незадовільно»	FX	Студент продемонстрував посередній рівень володіння музичним інструментом, допустив значну кількість текстових помилок і технічних огріхів. Студент має можливість повторного складання екзамену.
1 – 34	«Незадовільно»	F	Студент допустив суттєві помилки в тексті твору, виявив низький рівень володіння основним музичним інструментом та неспроможність до подальшого навчання у ВНЗ (потребує обов'язкового повторного вивчення курсу).

**VIII. Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентіві упродовж вивчення навчального курсу
«КОНЦЕРТМЕЙСТЕРСЬКИЙ КЛАС»**

II сем.			МКР	ІНТЗ
Змістовий модуль 1 (практичні заняття + самостійна робота)				
Тема 1	Тема 2	Тема 3		
57,5	57,5	47	25	–
Усього без урахування коефіцієнта – 187 балів				

Кількість балів за роботу з індивідуальним програмовим матеріалом під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від таких вимог:

- своєчасність грамотного відтворення нотного тексту;
- повний обсяг реалізації технічних завдань;
- якість виконання навчальних завдань;
- компетентність у галузі шкільного (професійного) репертуару;
- творчий підхід у виконанні індивідуальної програми;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- реалізація виконавського задуму програмового репертуару.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

1. За джерелом інформації:

Словесні: пояснення, розповідь, бесіди.

Наочні: практично – виконавський показ, спостереження.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна репетиційна робота студентів з нотним матеріалом.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: виконавський показ викладача, створення ситуації зацікавленості, заохочення до концертної діяльності.

Х. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Монографії.
2. Навчальні посібники з елементарної теорії музики та основ функціональної гармонії.
3. Опорні конспекти лекцій з вивчення елементарної теорії музики та основ функціональної гармонії.
4. Робоча навчальна програма.

ХІ. ВИМОГИ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Програмові вимоги для підсумкового модульного контролю: виконання 2-х різностильових творів (фортепіанний ансамбль або дует – скрипка, фортепіано), другий – вокально-інструментальний ансамбль (арії, романси та пісні у супроводі фортепіано). Інша форма заліку – відкритий концертний виступ. Студент також повинен прочитати незнайомий твір з аркуша та транспонувати.

Вимоги до виконання: якісне виконання музичних творів, добре почуття ансамблю, стильова переконливість, високий художній підхід до інтерпретації музичних творів.

Орієнтовні програми, які виносяться на підсумковий модульний контроль

1. Данькевич К. Монолог Богдана з опери «Богдан Хмельницький».
2. Брамс Й. Угорський танець №1.
3. Читання з аркуша та транспорт: пісні для учнів загальноосвітньої школи. Упор. Греков, К., муз. Україна, 1987р.

1. Рахманінов С. вір. Галіної Г. Как мне больно.
2. Лисенко М. Пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка».
3. Українські народні пісні для дітей. Упор. Зеленецька, К, 2006 р. (читання з аркуша і транспонування).

1. Глюк Х.В. Арія Орфея з опери «Орфей та Евридика».
2. Кос – Анатольський А. вір. Франка І. Ой, ти дівчино з горіха зерня.
3. Щуровський Ю. Місячне сяйво (для 2-х фортепіано).

1. Вівальді А. Концерт для скрипки і фортепіано ля мінор.
2. Чайковський П. вір. Ратгауза Д. Снова, как прежде один.
3. Заремба В. вір. Петренка М. Дивлюсь я на небо.

ХІІ. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

АРІЇ

- Бах І.С. Арія з кантати № 21 «Seufzer, Tränen».
- Бах І.С. Арія альты з ораторії «Страсті за Матфієм».
- Бетховен Л.В. Арія Флорестана з опери «Фіделіо»
- Бородін О. Арія Кончака з опери «Князь Ігор». Арія Князя Ігоря з опери «Князь Ігор».
- Верді Дж. Арія Джильди з опери «Риголетто» («В храм я вошла...».
- Пісенька Герцога з опери «Риголетто».
- Арія Жермона з опери «Травіата» («Ты забыл край...»).
- Глюк Х.В. Арія Орфея з опери «Орфей та Евридика».
- Арія Паріса з опери «Паріс і Єлена».
- Глінка М. Арія Сусаніна з опери «Іван Сусанін».
- Гуно Ш. Балада Маргарити з опери «Фауст».
- Даргомижський О. Каватина князя з опери «Русалка». Аріозо Наташі з опери «Русалка».
- Данькевич К. Розповідь Кривоноса («Тяжко, друзі...») з опери «Богдан Хмельницький».
- Монолог Богдана з опери «Богдан Хмельницький».
- Майборода Г. Аріозо Милани з опери «Милана».
- Арія Олекси з опери «Арсенал».
- Моцарт В.А. Арія Керубіно з опери «Весілля Фігаро».
- Лисенко М. Аріозо Тараса з опери «Тарас Бульба».
- Лисенко М. Арія Петра з опери «Наталка Полтавка». Пісня Наталки з опери «Наталка Полтавка».
- Прокоф'єв С. Пісня Дівчини з кантати «Олександр Невський».
- Пуччіні Д. Арія Мадам Батерфляй з опери «Чіо-Чіо Сан».
- Пуччіні Д. Арія Рудольфа з опери «Богема».
- Сен-Санс К. Арія Далілі з опери «Самсон і Даліла».
- Скарлатті А. Арія «Ах, нет сил сносить терзанья...».
- Рахманінов С. Романс молодого цигана з опери «Алеко».
- Каватина Алеко з опери «Алеко».
- Рубінштейн А. вір. І. Тургенева Балада («Перед воеводой молча он стоял».
- Римський – Корсаков М. Пісня Левка з опери «Майская ночь».
- Чайковський П. Аріозо Германа «Прости, небесное создание» з опери «Пікова дама».
- Аріозо Іоланти з опери «Іоланта».
- Пісня Наташі «Соловушка в дубравушке» з опери «Опричник».
- Аріозо Онегіна з опери «Євгеній Онегін».
- Аріозо Куми з опери «Чародійка».

РОМАНСИ ВСЕСВІТНІХ АВТОРІВ

- Аляб'єв О. Вибрані романси і пісні у супроводі фортепіано.
- Балакірев І. Вір. Кольцова «Обойми, поцелуй».
- Вір. Арсен'єва «Баркарола».
- Вір. Лермонтова «Слышу ли голос твой».
- Бородін О. Вір. Пушкіна «Для берегов Отчизны дальней», «Спящая княжна».
- Брамс І. «Ранок», «Пісня дівчини». «В зеленых ивах дом стоит»
- «Как сирень расцветает любовь моя». «Ода Сафо».
- Булахов П. «Не пробуждай воспоминаний». «И нет в мире очей».
- Вір. Ленского «Девница – красавица». «Гори, гори, моя звезда».
- Варламов М. Вибрані романси і пісні для голосу у супроводі

- фортепіано. – М.: Музыка, 1984.
- Гурільов О. Вір. Губерга «Сердце - игрушка».
Вір. Дьякова «Воспоминание».
Вір. В'яземського «Радость – душечка, красна-девица».
Вір. Кольцова «Разлука», «Отгадай, моя, родная», «Грусть девушки».
Вір. Берга «Право, маменьке скажу».
Вір. Сільського «Улетіла пташечка», «Гори, звездочка, блистай, ясная». Вір. Макарова «Колокольчик».
Вір. Лермонтова «И скучно, и грустно».
Вір. Грекова «Вьется ласточка сизокрылая».
Вір. Люберецького «Домик – крошечка».
Вір. Полежаєва «Сарафанчик».
- Гріг Е. Вір. Гейне «Стара пісня». «Восени»,
Вір. Андерсена «Люблю тебе». «Троянди».
- Глінка М. Вір. Баратинського «Не искушай меня без нужды».
Вір. Жуковського «Бедный певец».
Вір. Пушкіна «Не пой, красавица, при мне»,
«В крови горит огонь желанья». «Я помню чудное мгновенье». «Я здесь, Инезилья».
Вір. народные «Ах, ты душечка, красна девица».
Вір. Забіли «Не щебечи, соловейку». «Гуде вітер».
Вір. Голіцина «Забуду ль я», «Скажи зачем».
«Сомнение», «К ней». «Не говори, что сердцу больно»
- Дебюссі К. «Зоряна ніч». «Фантоші».
- Дюбюк А. «Улица, улица».
- Даргомижський О. Вір. Пушкіна «В крови горит». «Ночной зефир, струит эфир». «Мне грустно».
Вір. Дельвіга «Шестнадцать лет».
Вір. Лермонтова «И скучно, и грустно».
Вір. Курочкіна «Червяк», «Расстались гордо мы».
Вір. Н. Язикова «Влюблен я, дева – красота».
Вір. Вейнберга «Титулярный советник».
- Кюї Ц. Вір. Пушкіна «Царскосельская статуя». «Ты и Вы».
Вір. Немировича – Данченка «Коснулась я цветка».
- Массне Ж. «Ти відкрій очі блакитні». «Елегія»,
«Слезы Шарлотты» з опери «Вертер».
- Мокроусов Б. Вір. Алімової «Хороши весной в саду цветочки».
Вір. Ісаковського «Одинокая гармонь».
- Мусоргський М. Вокальний цикл «Детская».
- Рахманінов С. У врат обители святой....Увял цветок...
О, нет, молю, не уходи!.. Соч.4 № 1. Утро. Соч.4 №2.
Полюбила я на печаль свою... Соч.8 № 4
Не пой, красавица... Соч.4 №4. Сон. Соч.8. №5
Сирень. Соч. 21 № 5. Островок. Соч.14. №2.
Я был у ней... Соч 14 №3. Здесь хорошо...
Соч.21 №7.
Как мне больно....Соч.21 №12.
Вчера мы встретились.Соч.26 №13.
Романсы. Полное собрание -М. Музыка, 1967
- Римський – Корсаков М. Вір. Кольцова «Пленившись розой, соловей...»
Вір. Пушкіна «На холмах Грузии».
Вір. Майкова «О чем в тиши ночей».

- Вір. Гейне «Когда гляжу в твои глаза».
 Вір. Толстого А. «Запад гаснет в дали бледнорозовой»
 «То было раннею весной». «Октава».
 «Не ветер, вея с высоты...».
- Чайковський П. Вір. Фета «Я тебе ничего не скажу».
 Вір. Мея «Нет, только тот кто знал».
 «Хотел бы в единое слово».
 Вір. Апухтіна «Забыть так скоро».
 Вір. Романова «Растворил я окно».
 «Ночь». «Серенада Дон Жуана».
 «Зачем». «Я ли в поле да не травушка была».
 «Нам звезды кроткие сияли».
 Вір. Толстого А. «На нивы желтые». «Не верь,
 мой друг». Вір. Чайковського М. «Страшная
 минута».
- Шуман Р. «Посвящение» из цикла Мирты. Цикл пісень, тв.25
 Пісні та романси, тв.27. /Собрания вокальных
 сочинений/.
 Песни для голоса с фортепіано. –М: Музгиз, 1962
- Шуберт Ф. Вір. Мюллера «Форель». «Девушка и смерть».
 «Молодая монахиня». «Серенада».
- Штраус Р. «Посвящение». «Серенада».

РОСІЙСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

- Славное море, священный Байкал...
- Всю – то я вселенню проехал...
- Ой, каб Волга – матушка...
- Степь да степь кругом...
- Прощай радость...
- Эх, Настасья...
- Выйду на улицу!
- Коробейники.

ПІСНІ ІТАЛІЙСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

Денца Л.	вір.	Р. Пальяре	«Дивні очі»
Каніо Е.	вір.	А. Каліфано	«Закоханий солдат».
Капуа Е.	вір.	В. Руссо	«О, Марі».
Куртіс Е.	вір.	Л. Бовіс	«Не плач».
Мельо В.	вір.	народні	«Тірітомба».
Тості П.	вір.	Л. Джіакомо	«Марек'яре».
Тальяфері Е.	вір.	Л. Бовіс	«Страсть».

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

- Вірші Т. Шевченка
- Думи, мої...
  - Така її доля...
  - Сміються, плачуть солов'ї...
  - Ой, зійди, зійди...
  - Ніч яка місячна...
  - Стоїть гора високая...
  - Вечір на дворі...
  - Ой, по горі, по горі...

- Ти казала прийди, прийди...
- Українське весілля.
- Чорнії брови.
- Взяв би я бандуру...
- Ой, під вишнею...

ПІСНІ СУЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ

- Шамо І. вір. Д. Луценка Києве мій.
 вір. М.Ткача Тільки в Києві.
 вір. В. Курінського Проводжала мати...
 вір. Д. Луценка Осіннє золото.
- Білаш О. вір. Д. Павличка Два кольори.
 вір. М. Ткача Ой, висока та гора... Ясени.
 Сніг на зеленому листі.
 Соняшник.
 вір. Б. Олійника Мелодія.
- Майборода П. Пісня про рушник. Моя стежина.
 вір. А. Малишка
- Філіпенко В. Синові в дорогу
 вір. М. Сингаївського
- Верменич В. Чорнобривці.
 вір. М. Сингаївського
- Сандлер О. вір. М. Сома Пливе Дніпро.
 Рожавська Ю. вір. М. Реви Летять, ніби чайки...
 Поклад І. вір. М. Ткача Моя Україна!
 Морозов О. вір. В. Крищенко Одна Єдина!

УКРАЇНСЬКИЙ РОМАНС

- Бортнянський Д. «Гімн місяцю».
 Білаш О. «Минуле не вернуть».
 Веріковський М. «Все тобі», «Образ кохання».
 Гулак – Артемівський С. «Стоїть явір над водою».
 Данькевич К. «Пісня Олесі».
 Дичко Л. «Воля народу», «Спомин про літо».
 Єдличко О. «Гомін, гомін по діброві».
 Заремба В. «Дивлюсь я на небо».
 Кропивницький М. «Соловейко».
 Кос – Анатольський А. «Ой, ти дівчино з горіха зерня». «Я тебе кохаю».
 «Ой, піду я межі гори». «Ой, коли б я сокіл».
 «Солов'їний романс». «Ти не забудь».
- Колеса М. «Я марила всю нічку». «Два потоки».
 Косенко В. «Рече та стогне Дніпр широкий». «Колискова».
 «Вони стояли мовчки». «Мені сумно».
 «О, не дивуйсь». «Говори, говори».
- Лисенко М. «Айстри». «Нічого, нічого». «Минають дні».
 «Мені однаково». «Ой, одна я, одна».
 «Ой, не світи, місяченьку». «У сні я плакав».
 «Чого мені тяжко». «Ой, я нещасний».
 «Смутної провесни». «Чого ж вода каламутна».
 «Вогні горять». «Безмежнеє поле». «Садок вишневий».
- Людкевич С. «Таємниця». «Спи, дитинко моя».

Маркевич М. Майборода Г.	«Нащо мені чорні брови». «Полягли жита». «Я марила всю ніч». «Запливай же, роженька весела». «Гаї шумлять».
Надененко Ф.	«Без вас вам все сказав би знову». «Осінь». «Сонце». «Чорнії брови, карії очі». «Прощай». «Чого з'являєшся мені у сні...». «Квіти останні». «Силует».
Рубець О. Ревуцький Л. Сковорода Г. Степовий Я.	«Думи мої, думи...». «Ну, розкажи». «Не питай». «Брате мій». «Стоїть явір над водою». «Із-за гаю», «Сонце сходить» (вір. Т.Шевченка). «Слово». «Місяць ясененький» (вір. Л.Українки) «Утоптала стежечку». «Ноктюрн». «Ой, три шляхи широкії» (вір. Т. Шевченка) «Зацвіла в долині». «Степ». «Вечірня пісня».
Стеценко К.	«Хотіла б я піснею стати». «Стояла я і слухала весну». «Дивлюсь я на ясні зорі» (вір. Л. Українки).
Шамо І.	«Україно, любов моя». «Києве мій». «Не шуми, калинонько». «Незабудка» (вір. Д. Луценка).

Література

1. Пісні для голосу в супроводі фортепіано. –К.: Музична Україна, 1975.
2. Романси композиторів України для голосу і фортепіано. Упор.М. Завалишина.
3. Романси українських композиторів – класиків. Для жіночого голосу в супроводі фортепіано. –К.: Музична Україна, 1990.

ТВОРИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ, ЧИТАННЯ З АРКУША ТА ТРАНСПОНУВАННЯ

ШКІЛЬНІ ПІСНІ

Вербицький М. Гебера Г. Гайворонський М. Долинський М. Дубравін С. Дремлюга М.	«Гімн України». «Вчителька». «Їхав стрілець на війноньку». «Жила собі на лінієчці нота». «Дощова пісенька». «Розквітали яблуні в садах», «Пісня про школу».
Завалишина М.	«Квіти», «Ми любимо весну», «Букет мамі».
Іванников М.	«Приходьте в ліс», «Скрипочка співає», «Наша мама».
Касьянов В. Кишко І. Кириліна І.	«Рідна мова», «Земле, доле моя». «Рідний край». «Дім під дахом голубим», «Я співаю від душі».
Карасьов М. Крижанівський Д. Левітова Л.	«Новорічна хороводна», «Рибка». «Реве та стогне Дніпр широкий». «Біля річки», «Калинова сопілочка».

Лисянський Л. Лисенко М.	«Скільки сонечка кругом». «Зажурилася Україна», «Ой, зійшла зоря вечірняя», «Вийшли в поле косарі».
Лазаренко А. Надененко Ф. Попатенко Т.	«Каштани». «Сніжок». «Урок», «Це для нас», «Кошеня», «Цуценя».
Поклад І. Рожественський Р. Рожавська О. Сандлер Л. Шевченко Ю.	«Дикі гуси», «Краю мій лелечий». «Водичка». «Сонечко», «Коломийка». «Колискова». «Мій голубе ніжний», «Що казало сонце», «Бембалабемба».
Білоруська народна пісня Грузинська народна пісня Латиська народна пісня Російська народна пісня Словацька народна пісня Українські народні пісні:	«Сів комарик на дубочок». «Сонце». «Вій, вій вітерець». «У ворот воротиков». «Спи, моє серденько». «Над річкою бережком»,» «На городі будяк», «Подоляночка».

Література

1. Салевич В. Збірка пісень. - Харків, 2002.
2. Пісні для учнів 3-4 кл. загальноосвітньої школи. Упор. Л. Греков. К.: Музична Україна, 1987 р.
3. Пісні з дитячих кінофільмів. Для дітей молодшого і середнього віку. - К: Музична Україна, 1980 р.
4. Українські народні пісні для дітей. Упор. Верещагіна. – К.: Музична Україна, 1986 р.
5. Українські народні пісні Лемківщини. Оброб. М. Колеси. – К.: Советский композитор, 1959 р.
6. Улыбка. Популярные песни из детских мультфильмов и телефильмов. Упор. Матвеева. - Вып. 1. – М.: Музыка, 1989.
7. Українські народні пісні для високого голосу і дуети в супроводі фортепіано. Упор. В. Миркотан. - М.: Музыка, 1974. Хрестоматія.
8. Музыка, 1 клас. Упор. С. Науменко. Кримнавчпеддержвидав, 2004.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТВОРИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ АНСАМБЛІ СКРИПКА І ФОРТЕПІАНО

- Бах І.С. Шість сонат для скрипки і фортепіано. Зошит 1-М.: Музгіз, 1954.
- Бетховен Л.В. Каприс для скрипки і фортепіано. Варшава. Польське музичне видавництво, 1970.
Complete string quartets. Транскрипція для гри на фортепіано в чотири руки. Op. 74,95, 127, 130-133,135.
- Бізе Ж. Квітнева пісня. Старовинна пісенька. Пастораль.
- Брамс Й. Угорські танці №1, №8. М. Музыка, 1981.
- Венявський Г. Легенда. Скерцо – тарантела. М.: музыка, 1989.
- Верьовка Г. Лірична пісня для скрипки і фортепіано. К, 1936.

- Вівальді А. Концерт ля мінор для скрипки і фортепіано.
Концерт Соль мажор для 2-х скрипок з фортепіано.
Муз.1966.
- Лисенко М. Елегія пам'яті Т. Шевченка.-к,1950.
- Ліст Ф. Угорська рапсодія для скрипки і фортепіано. Концертна
обробка І. Губая. –М: музгиз, 1955.
- Лядов О. П'єси у перекладі для скрипки і ф-но. –М: Музика,1974.
- Моцарт В.А. Сонати для скрипки і фортепіано. Ред. Б. Паумгартнера і
Мюллера. М.: Музика,1988.

Література

1. П'єси італійських композиторів XVII – XVIII ст.. для скрипки і фортепіано. Упор. Ю. Уткін. –М: Музика, 1972.
2. П'єси радянських композиторів для скрипки і фортепіано. - Упор. і ред. М.Бугачевська. Вип. 2.-М: Сов. Композитор,1972.
3. Прокоф'єв С. П'ять п'єс з музики до балету «Попелюшка».
4. Обр. для скрипки і ф-но М. Фіхтенгольца. –М: Музика, 1969.
5. Ревуцький Л. Українські народні пісні. Аранж. для 2-х скрипок з фортепіано А. Циніса. –К.,1971.
6. Римський – Корсаков М. Фантазія на теми з опери «Золотий півник».
7. Сарасате П. Циганські наспіви. Для скрипки і фортепіано. –К: Муз. Україна, 1967.
8. Твори вірменських композиторів для скрипки і фортепіано. –М: Сов. композитор, 1988.

ФОРТЕПІАННІ АНСАМБЛІ

- Аренський А. Сюїта для двох фортепіано. Вальс тв. 33.
- Араратян В. Лірична пісня. Марш.
- Бах І.С. Алегро з сонати сі мінор. Адажіо. Арія (Страсті по Матфію).
- Бетховен Л.В. Турецький марш до п'єси «Афінські руїни».
Шість варіацій. Три марші.
- Брамс І. Угорські танці.
- Бородін О. Полька ре мінор. Танець дівчат з опери «Князь Ігор».
Гімн великому місту з балету «Мідний вершник».
Біля струмка.
- Гайдн Й. Угорське рондо. Вчитель та учень (варіації). Симфонія II.
- Гаврилін В. Одинока гармонь. Весела прогулянка. Полька ре мінор.
- Гендель Г. Алегро з «Музики на воді».
- Гершвін Дж. Пісня Порги з опери «Порги і Бесс».
- Глінка М. Вальс – фантазія. Краков'як з опери «Іван Сусанін».
Марш Чорномора з опери «Руслан і Людмила».
- Гріг Е. Сюїта «Пер – Гюнт».
- Глієр Р. Гімн Великому місту з балету «Мідний вершник». Біля струмка.
- Гуно Ш. Вальс з опери «Фауст».
- Дворжак А. Слов'янські танці.
- Дебюссі К. Танець ляльки. Вальс ре бемоль мажор.
- Дунаєвський І. Увертюра до к-му «Діти капітана Гранта».
- Євлахов О. Вальс з балету «Ивушка».

Ешпай А.	Російська грайлива. Колискова. Танець.
Золотарьов В.	Дві українські народні пісні.
Кац С.	Чотирнадцять дитячих п'єс для фортепіано.
Колодуб Ж.	Пісня.
Косенко В.	Гавот.
Крейн А.	Плясова.
Мендельсон Ф.	Шість дитячих п'єс. Ноктюрн.
Мійо Д.	Сюїта «Скарамуш».
Мірзоев М.	Марш.
Моцарт В.А.	Марш До мажор. Увертюра з опери «Чарівна флейта».
Лисенко М.	Транскрипція на тему запорізького маршу.
Мусоргський М.	Гопак з опери «Сорочинський ярмарок».
	Колокольний дзвін з опери «Борис Годунов».
Онеггер А.	Концертіно.
Прокоф'єв С.	Вальс з опери «Війна і мир». Пісня без слів.
	Буре з балету «Попелюшка». Гавот з класичної симфонії.
Равель М.	Фокстрот. Павана сплячої красуні.
Раков М.	Весняне пробудження. Поетична картинка. Полька.
	Гумореска.
Рахманінов С.	Італійська полька. Романс. Баркарола з сюїти «Фантазія».
Римський – Корсаков М.	Симфонічна сюїта «Шехерезада».
Свиридов Г.	«Зимова дорога» музична ілюстрація до повісті О. Пушкіна «Заметіль».
Скорульський О.	Танок сніжинок з балету «Лісова пісня».
Соловйов – Сєдов В.	Галоп. Перепляс. Полька – кадриль.
Сорокін К.	Вальс тв.31.
Соснін С.	Марш мишенятки з музичної казки «Кіт у чоботях».
Соколовський Ю.	«На велотреці».
Стравінський І.	Колискова з балету «Жар – птиця».
Танєєв С.	Романс.
Хачатурян А.	Погоня з балету «Чіпполіно». Вальс з драми «Маскарад».
	Танці з балету «Гаяне».
Хренніков Т.	Адажіо, вальс з балету «Гусарська балада».
	Дві п'єси з опери «Хлопчик – велетень». Пісня. Танець.
Чайковський П.	Вальс з балету «Лускунчик». Вальс квітів з балету «Спляча красуня». Чотири російські пісні.
Шостакович Д.	Святковий вальс. Прелюдія. Тарантела. Сумна пісня.
	Концертіно. Весняний вальс з балетної сюїти №2.
Шуман Р.	Дитячий бал (6 танцювальних п'єс). Експромт.
Шуберт Ф.	Лендлери. Симфонія ся мінор.
Штраус І.	Полька До мажор.
Щуровський Ю.	Фуга. Поема. Гумористичний танець. Іспанський Танець. Місячне сяйво.

ХІІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Аспекти підготовки піаніста в музикальному вузе: Сб.тр. – Вып.141, РАМ ім. Гнесиных.-М.,2000.-126 с.
- 2.Архимович Б.О., Титович В.І. Науково-методичні засади викладання курсу «Фортепіанний ансамбль». Збірник наукових праць, вип. 2. НПУ 2001р.
- 3.Василець В.В. Фортепіанний ансамбль в російській та українській музичній культурі ХІХ-ХХст.// Розвиток інноваційних процесів у навчально – виховних закладах. –Ч.І. Мистецтвознавство: Зб. наук. Праць.2003. –С. 51-57.
- 4.Власенко І. Інтерпретаційні аспекти фортепіанних ансамблів // М. Равеля // Науковий вісник НМАУ. Вип.. 14. –К.: 2000. –с.119-125.
5. Готліб А. Заметки о фортепианном ансамбле. – В кн.: Музыкальное исполнительство. – М.-1973.-С.75- 101.
- 6.Згурська Н.М. Методика формування музично-виконавської культури майбутнього вчителя . Збірник наукових праць, вип..2 НПУ-2001р.
- 7.Клас концертмейстерського мистецтва. Програма для фортепіанних факультетів консерваторій. –М., 1967, -32с.
- 8.Концертмейстерська діяльність: історія, теорія, практика./ Львівська Державна музична академія ім.. М.Лисенка. – Львів: Сполом.,2005.-108с.
9. Кубонцова Є.І. Концертмейстерський клас: Учебний посібник для студентів. - М.: Академія,2002.-192с.
10. Мур. Д. Співак і акомпаніатор: Спогади. Роздуми про музику. -М.: Радуга,1987.-429с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Возная И., Геталова О. Акомпанемент /Изд. Композитор, СПб, 2009.
2. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова // К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014. – 84 с.
3. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмій студентів на заняттях з основного музичного інструмента (фортепіано) : навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Л.І. Гаркуша, О.С. Економова // К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 100 с.
4. Живов Л. Работа в концертмейстерском классе над пушкинскими романсами М.Глинки (О работе концертмейстера, М., Москва, 1974р.
5. Живов Л.Подготовка концертмейстеров – аккомпаниаторов в музыкальном училище /Методические записки по вопросам музыкального воспитания, М.,1996.
6. О работе концертмейстера: Учебное пособие для фортепианных факультетов вузов.-М:Музыка,1974.-160с.
7. Рафалович О.В. Транспонирование в классе фортепиано / ред. Л. Раабена. / - Л.: Музыка,1963.-37с.
8. Шендерович К. В концертмейстерском классе. Размышления педагога. – М. : Музыка,1996.-206с.
9. Шляхи удосконалення художньо-естетичної освіти учнівської молоді в умовах відродження національної культури. КДПУ-1992р.